

MILJØ-
DIREKTORATET

RAPPORT

M-1465 | 2019

Kontroll av interiørkjemikalier med duft 2019

Kontroll av faremerking og fareklassifisering for interiørkjemikalierne duftlys, duftoljer og romspray

KOLOFON

Utførende institusjon

Miljødirektoratet

Oppdragstakers prosjektansvarlig

-

Kontaktperson i Miljødirektoratet

Mathieu Veulemans

M-nummer

M-1465

År

2019

Sidetall

7

Miljødirektoratets kontraktnummer

-

Utgiver

Miljødirektoratet

Prosjektet er finansiert av

Miljødirektoratet

Forfatter(e)

Ida Gedde Håverstad, Lisa Leganger Landfald

Tittel - norsk og engelsk

Kontroll av interiørkjemikalier med duft 2019
Controll of fragrance chemicals 2019

Sammendrag - Summary

Interiørkjemikalier som duftlys, duftoljer og romspray er blitt kontrollert av Miljødirektoratet for korrekt faremerking og fareklassifisering i henhold til Forskriften om klassifisering, merking og emballering (CLP-forskriften). Det ble gjort tilsyn av seks aktuelle virksomheter og i alt 32 ulike interiørkjemikalier. Omtrent 90 % av de kontrollerte interiørkjemikaliene hadde avvik fra regelverket. Alle virksomhetene hadde produkter med manglende eller feil faremerking og/eller fareklassifisering. Det ble funnet mange avvik for feilaktig plassering av faremerking under produktet, og at faremerkingen ikke var på norsk.

The Norwegian Environment Agency has controlled the CLP Regulation for fragrance chemicals such as scented candles and room diffusers. The products were controlled by checking the labelling of the chemicals. Six enterprises were controlled, and in total 32 fragrance chemicals. Approximately 90 % of all the chemicals had deviation from the CLP Regulation regarding correct labelling.

4 emneord

Duftkjemikalier, CLP-regelverket, faremerking, farlige kjemikalier

4 subject words

Scented candles, room diffuser, CLP Regulations, labelling hazardous chemicals

Forsidefoto

Ida Gedde Håverstad

Innhold

1. Bakgrunn	3
2. Faremerking	3
3. Metode.....	5
4. Resultater	5
5. Vurdering av resultatene	7

1. Bakgrunn

Duftlys, duftoljer og andre duftkjemikalier kan inneholde farlige stoffer som kan skade mennesker og miljø ved feil håndtering av produktet. Farlige stoffer i disse produktene kan være allergifremkallende, gi alvorlig øyeirritasjon, forårsake irritasjon av luftveiene og i verste tilfelle forårsake død ved svelging om det kommer ned i luftveiene. For å sikre trygg bruk av slike produkter er det viktig å advare forbrukerne om farene ved produktene. Derfor skal etiketter på farlige kjemikalier informere om risiko forbundet med produktet. Duftkjemikalier brukes ofte i åpne beholdere, og er ofte lett tilgjengelige i husholdningen. Dette øker risikoen for eksponering av denne typen kjemikalier.

Miljødirektoratets arbeid har som hensikt både å kontrollere og å bedre kunnskapen om korrekt håndtering av farlige kjemikalier etter regelverket. Interiørkjemikalier kan inneholde farlige kjemikalier som skal være faremerket. For forbrukerprodukter som dette er det derfor viktig at informasjonen på fareetikettene informerer tilstrekkelig om de farlige egenskapene som finnes ved produktene. Fareetikettens utforming skal være i henhold til krav i forskrift om klassifisering, merking og emballering av stoffer og stoffblandinger (CLP-forskriften) jf. forordning (EF) nr. 1272/2008.

CLP-forskriften skal sikre at mennesker og miljø er godt beskyttet ved bruk av farlige kjemikalier. Regelverket beskriver tre hovedområder: Faremerking, emballering og klassifisering. Faremerking skal informere på norsk i Norge med symboler og ord om de skader som kan oppstå ved bruk av produktet. Emballering av kjemikalier skal være forsvarlig, og farene ved kjemikaliet skal være klassifisert etter kriterier i CLP-forskriften og plassert i rett fareklasse. Duftkjemikalier kan blant annet inneholde stoffer som er helseskadelig, allergifremkallende og skadelig for miljøet. Mer informasjon om faremerking av duftkjemikalier er beskrevet i avsnitt 2 om Faremerking.

Miljødirektoratet gjennomførte våren 2019 en kontroll av merking av duftkjemikalier. Det ble gjort tilsyn av seks virksomheter og i alt 32 ulike interiørkjemikalier. Basert på tidligere butikkobservasjoner var det forventet å finne en vesentlig andel feil og mangler ved merkingen av denne typen kjemikalier. I 2017 sendte Miljødirektoratet et informasjonsskriv til flere importører og distributører om krav i regelverket for slike kjemikalier for å bevisstgjøre bransjen.

Målet med kontrollen i 2019 var økt kunnskap hos virksomhetene som omsetter slike duftkjemikalier, slik at forbrukere blir informert om korrekt og forsvarlig håndtering av slike produkter. Det er viktig at virksomhetene har tilstrekkelig kunnskap om kjemikalene og det gjeldende regelverket, slik at vi sikrer trygge produkter med riktig faremerking på markedet. Risikoen for eksponering av duftkjemikalier er ofte større enn for klassiske husholdningskjemikalier, da disse står åpent i hjemmet hos forbruker.

2. Faremerking

Et produkt som inneholder et farlig kjemikalie skal ha tydelig og synlig informasjon om farene. Informasjonen er beskrevet på fareetikettene på produktene, som kan inneholde elementer som piktogrammer, varselord, faresetninger og sikkerhetssetninger. For enkelte farlige egenskaper skal det også oppgis hvilke stoffer som gir de farlige egenskapene. Piktogrammet er en tydelig visuell advarsel om fare i tillegg til varselordet. Faresetningen forteller hvilke farlige egenskaper kjemikaliet representerer for helse og/eller miljø. Sikkerhetssetningen forteller om hvordan man skal bruke kjemikalet på en sikker

måte for å beskytte helse og/eller miljø, og det skal også fortelle om avfallsbehandling. Det er også krav om at faremerkingen skal være på norsk i Norge og at den skal være mulig å lese vannrett når emballasjen settes ned på normal måte, henholdsvis jf. forordning (EF) Nr. 1272/2008 artikkel 17 og artikkel 31. Utformingen av etiketten er bestemt av CLP-forskriften, og det er produsenter og importører som selger produktet på det norske markedet som har ansvar for korrekt faremerking.

Klassifiseringen av et kjemikalie bestemmer faremerkingens utforming. En klassifisering innebærer å identifisere hvilke skadelige virkninger et stoff har, og det er produsent og importør sin plikt å klassifisere produktet før det plasseres på markedet. Aktørene henter informasjon fra kjemikaliebyrået i EU, ECHA, for klassifisering av produktene. Der er det gitt en oversikt over stoffer som har vedtatte og bindende klassifiseringer, definert som harmoniserte klassifiseringer, og veiledning til klassifisering for stoffer som ikke har harmonisert klassifisering.

Duftlys og duftoljer kan inneholder duftkjemikalier som er farlige. Oversikt over vanlige faremerkinger for duftkjemikalier er vist i Tabell 2, ved faresetninger, piktogrammer, signalord og om det er krav om barnesikret lukning og/eller følbar merking.

Faremerking			
Faresetning	Piktogram/Signalord ¹	Barnesikret lukning	Følbar merking
Farlig ved svelging (H302)	 Advarsel		Ja
Kan være dødelig ved svelging om det kommer ned i luftveiene (H304)	 Fare	Ja	Ja
Kan utløse en allergisk hudreaksjon (H317)	 Advarsel		
Irriterer huden (H315)	 Advarsel		
Gir alvorlig øyeyritasjon (H319)	 Advarsel		
Kan forårsake irritasjon av luftveiene (H335)	 Advarsel		
Giftig, med langtidsvirkning, for liv i vann (H411)	 Ingen varselord		

Tabell 2: Oversikt over enkelte faresetninger og piktogrammer for duftkjemikalier.

¹ Bilder hentet fra <https://www.unece.org/trans/danger/publi/ghs/pictograms.html> 21.08.2019.

3. Metode

Kontrollene var stikkprøvebasert, hvor korrekt merking i henhold til CLP-forskriften var fokus. Totalt ble seks virksomheter, som både er importører og forhandlere, kontrollert. Se tabell 1.

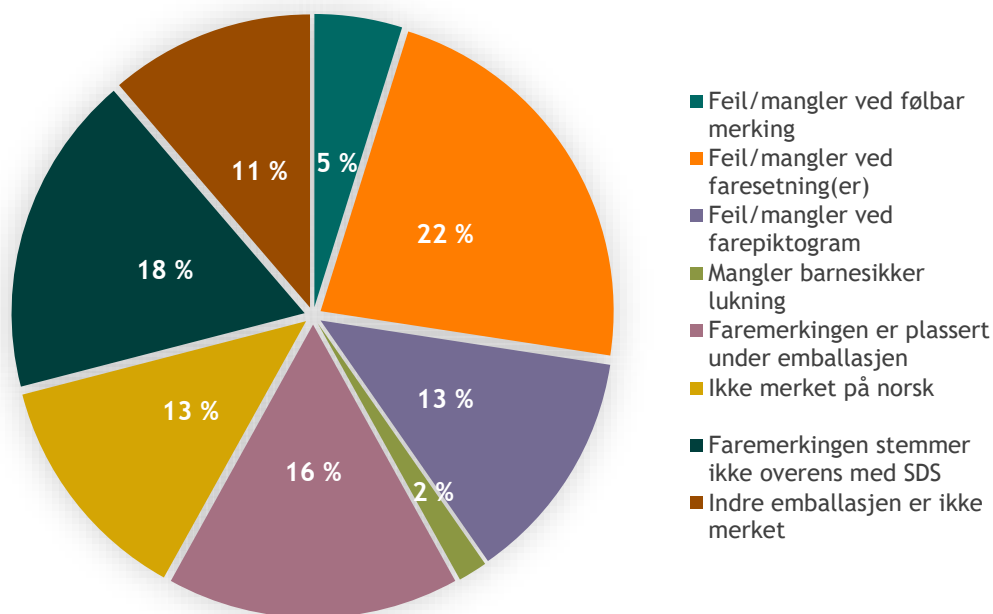
Det ble gjennomført et risikobasert tilsyn, som vil si tilsyn av virksomheter der det er større risiko for lovbrudd forbundet med duftkjemikalier. Risikoen defineres generelt som en kombinasjon av sannsynlighet for lovbrudd og konsekvens av lovbruddet. I denne aksjonen ble det risikobaserte utvalget av virksomheter basert på tilgjengelig tolldata, antall relevante kjemikalier virksomheten omsetter og størrelsen på virksomheten. Giftinformasjonen ble også kontaktet for kartlegging av henvendelser på interiørkjemikalier. Erfaringsmessig har det ved henvendelser for disse kjemikaliene vært vanskelig å finne hva de inneholder, samt konsentrasjonen av de ulike innholdsstoffene. Barn mellom 1 og 4 år har de siste årene også utgjort den største gruppen av eksponerte.

Oversikt over kontrollerte virksomheter
Black Design
KID Interiør
HOME & COTTAGE
Kremmerhuset Ting og Sånt
Nille
Europris

Tabell 1: Oversikt over kontrollerte virksomheter.

4. Resultater

I denne aksjonen hadde alle virksomhetene mangler ved faremerking og/eller fareklassifisering av duftkjemikaliene. Det ble funnet avvik for 28 av 32 (88%) kjemikalier kontrollert. Av disse 28 kjemikaliene ble det funnet ulike avvik på faremerkingen. En prosentvis fordeling av disse feilene eller manglene ved faremerkingen er vist i Figur 1.

Figur 1: Prosentvis fordeling av type feil eller mangler ved faremerkingen for de 28 duftkjemikalierne med avvik på faremerkingen.²

Figur 1 viser at vanlige avvik ved faremerkingen var blant annet feil eller mangler ved faresetningene, feilplassering av etiketten slik at den ikke kan leses når produktet settes ned på normal måte og at faremerking var på et annet språk enn norsk.

Videre var internkontrollen for samtlige av virksomhetene mangelfull innenfor kjemikalieområde. Rutinene for HMS-arbeid, som skal sikre at regelverket overholdes, var ikke tilstrekkelige (jf. Internkontrollforskriften).

Ytterligere krav fra regelverket jf. forordning (EF) nr. 1272/2008 Art. 48, er opplysning på nettsidene om hvilken type eller typer av farer som er angitt på etiketten til hvert produkt. Dette for å forsikre at forbruker skal få lik informasjon ved kjøp på nett og butikk. Det ble funnet manglende informasjon på nettsidene fra samtlige butikker som tilbyr netthandel.

Det var også funnet avvik for manglende deklarerings av kjemikalier til produktregisteret for produkter omsatt for over 100 kg jf. deklareringsforskriften §4 og §8, og at meldeplikten om stoffer til det europeiske kjemikaliebyrået ECHA ikke var overholdt jf. CLP-forskriften artikkel 40.

Det ble også gjort funn av manglende barnesikret lukning for et duftkjemikalie som inneholdt et farlig kjemikalie klassifisert med H304 (Kan være dødelig ved svelging om det kommer ned i luftveiene), noe Miljødirektoratet ser alvorlig på.

² SDS er forkortelse for sikkerhetsdatablad.

5. Vurdering av resultatene

Kontrollen har vist at informasjonen om sikker bruk av duftkjemikalier er mangelfull. Markedet for duftkjemikalier har vært voksende, og resultatene fra kontrollen viser at det er viktig at virksomhetene er klar over at dette er kjemikalier som skal behandles på lik linje med andre kjemikalier.

Flere duftkjemikalier er farlige, og skal være faremerket og fareklassifisert korrekt i henhold til CLP-forskriften slik at farer blir synliggjort for forbrukere. Det ble funnet kjemikalier som var fareklassifisert som allergifremkallende, miljøskadelige og helseskadelige. Miljødirektoratet ser alvorlig på at et interiørkjemikalie var klassifisert med dødelig ved svelging om det kommer ned i luftveiene, uten at det var utstyrt med barnesikret lukning.

Årsaken til manglende etterlevelse av regelverket kan være at virksomhetene ikke selger andre typer kjemikalier og dermed ikke kjenner godt nok til regelverket og kravet til kunnskap om dette jf. Internkontrollforskriften. Enhver virksomhet har plikt til å ha de nødvendige rutiner som sikrer at regelverket overholdes. Denne aksjonen bidrar til en økt bevisstgjøring hos virksomhetene om risiko forbundet med kjemikaliene, og bedre kunnskap i hvordan faremerking og fareklassifisering skal utformes etter CLP-forskriften.

I etterkant av kontrollene har flere produkter fått korrekt faremerking, og nettsidene er oppdaterte. I tillegg ble et interiørkjemikalie trukket fra markedet på eget initiativ fra virksomheten, grunnet risikoen forbundet med produktet og at det manglet barnesikret lukning.

Miljødirektoratet vil informere bransjen og forbrukerorganisasjoner om resultatene. Tanken bak er å øke oppmerksomheten til virksomhetene slik at de blir bedre til å etterleve regelverket. Miljødirektoratet vil også formidle resultatene til forbrukerorganisasjoner slik at forbrukere blir oppmerksomme på at duftkjemikalier kan inneholde farlige stoffer. På bakgrunn av dette vil forbrukere kunne stille spørsmål til butikker i henhold til miljøinformasjonsloven før kjøp av slike produkter.

Miljødirektoratet

Telefon: 03400/73 58 05 00 | **Faks:** 73 58 05 01

E-post: post@miljodir.no

Nett: www.miljodirektoratet.no

Post: Postboks 5672 Torgarden, 7485 Trondheim

Besøksadresse Trondheim: Brattørkaia 15, 7010 Trondheim

Besøksadresse Oslo: Grensesvingen 7, 0661 Oslo

Miljødirektoratet jobber for et rent og rikt miljø. Våre hovedoppgaver er å redusere klimagassutslipp, forvalte norsk natur og hindre forurensning.

Vi er et statlig forvaltningsorgan underlagt Klima- og miljødepartementet og har mer enn 700 ansatte ved våre to kontorer i Trondheim og Oslo, og ved Statens naturoppsyn (SNO) sine mer enn 60 lokalkontor.

Vi gjennomfører og gir råd om utvikling av klima- og miljøpolitikken. Vi er faglig uavhengig. Det innebærer at vi opptrer selvstendig i enkeltsaker vi avgjør, når vi formidler kunnskap eller gir råd. Samtidig er vi underlagt politisk styring.

Våre viktigste funksjoner er at vi skaffer og formidler miljøinformasjon, utøver og iverksetter forvaltningsmyndighet, styrer og veileder regionalt og kommunalt nivå, gir faglige råd og deltar i internasjonalt miljøarbeid.